

SEDAM FILMSKIH KRITIČARA ZA MAGAZIN JE ODABRALO PET NAJBOLJIH HRVATSKIH FILMOVA OD 1998. DO DANAS

Trijumf 'Splitske noći', na listama dominiraju Radić i Schmidt

Piše Nenad Polimac

Premalo je mjesto - prigovorili su mnogi članovi žirija Jutarnjeg lista koji su bili prisiljeni odabrati samo 5 najboljih hrvatskih filmova, nastalih tijekom 15 godina izlaska Jutarnjeg lista. Kada samo zadnji put organizirali takvu anketu, početkom 2008. godine, svatko je sastavljao liste od 10 najboljih, sudionika je bilo više njih pedesetak - a i glasalo se za šire vremensko razdoblje, od proglašavanja hrvatske samostalnosti pa do kraja 2007. Ipak, rezultati nisu ispali puno drukčije, četiri tadašnja prvoplasirana filma - "Oprosti za kung fu", "Ta divna splitska noć", "Što je Iva snimila 21. listopada 2003." i "Fine mrtve djevojke" - i sada su među pet najboljih, samo što im poredak - ovisno o broju osvojenih bodova - varira.

Najvažnije razdoblje

Dominacija spomenutih filmova upućuje na to da hrvatski filmski kritičari - a i oni iz regije - uglavnom smatraju godine procvata novog hrvatskog filma, od početka milenija pa sve do kraja prošlog desetljeća, najvažnijim razdobljem naše kinematografije. Lako bi se to moglo pretvoriti u kanon koji će nove generacije kad-tad početi osporavati - kao što se to dogodilo s filmovima nastalima oko Hrvatskog proljeća, najprije nekritički uzvisivanih a zatim od nekog i omalovažavanih - no čini se da to ovaj put neće biti slučaj. Visoka pozicija "Ljudoždera vegeta-

TA DIVNA SPLITSKA NOĆ (2004.)

Prvijenac Arsena Antona Ostojića za samo jedan bod izgubio je prvo mjesto u prošloj anketi Jutarnjeg lista o najboljim hrvatskim filmovima, a ovaj put se čak za dva boda udaljio od drugoplasiranog konkurenta. Ne čudi što mu reputacija nije poljuljana, jer impresivno objedinjuje klasične i moderne tendencije hrvatske kinematografije: djelomično se nastavlja na ostvarenja zatvorenog dramskog kruga kao što su "Rondo" i "Breza", a istodobno korespondira sa suvremenim poigravanjima naracijom, kakvo nalazimo u ostvarenjima Alejandra Gonzáleza Iñárritua i Guillerma Arriaga. Crno-bijela fotografija Mirka Pivčevića i uloga Marije Škaričić iznimno su odjeknuli i u kontekstu tadašnjeg svjetskog filma.

rijanca" Branka Schmidta iz prošle godine svjedoči da kvalitetna ostvarenja opstaju i izvan tog vremenskog okvira: uostalom, Jurica Pavičić htio je na listu staviti "Obranu i zaštitu" Bobe Jelčića, novi hrvatski film koji je nedavno vidio na Berlinaleu, ali je odustao, jer ga ostali članovi žirija još nisu gledali. Iz komentara koji su sudionici an-

kete pridodali uz svoje liste očito je da će niz novih filmova vrlo visoko kotirati u sljedećim izborima najboljih, pogotovo ako se glasačima dozvoli navođenje većeg broja naslova: može se očekivati da se "Pismo ćaci" Damira Čučića, "Josef" Stanislava Tomića i "Kenjac" Antonija Nuića uskoro uhvate u koštac s dosadašnjim favoritima u borbi

za prvo mjesto. Još jedno pravilo sputavalo je glasače: smjeli su birati samo cjelovečernje igrane filmove, ali ne i dokumentarne.

Bez dokumentaraca

To se danas inače smatra neodrživim; recimo, u izborima za filmove godine koje organizira časopis Sight & Sound ravnopravno se natječu

igrani i dokumentarni filmovi, no na to smo se odlučili iz posve praktičnih razloga budući da hrvatski dokumentarci još uvijek nemaju tako dobru distribuciju u regiji kao igrani filmovi, pa ih tamošnji kritičari ne poznaju tako dobro. U protivnom bi nekolicina hrvatskih glasača posve sigurno stavila na svoje liste posljednji film pokojnog An-

te Babaje "Dobro jutro". Nije to bilo zadano, ali svi su se pridržavali principa - jedan redatelj, jedan film. Da nisu, mogli ste se suočiti s vrlo neobičnim odabirima. Jedan je sudionik ustvrdio kako bi najpravednija bila lista na kojoj bi figurirala tri filma Tomislava Radića ("Što je Iva snimila...", "Tri priče o nespavanju" i "Kotlovina") i dva filma Branka Schmidta ("Ljudožder vegetarijanac" i "Metastaze"). Posljednjih godina kao da je najviše kreativnog žara u ostvarenjima filmaša koji su devedesetih snimali državotvorne filmove.

Stara anketa

Prošla anketa Jutarnjeg lista išla je u prilog ostvarenjima koja su nastala mimo kinematografskog fonda, uz obilatu pomoć Hrvatske televizije ili nezavisnih producenata kao što je Alka film. I nova anketa ne mijenja puno u poretku snaga, ali se sve češće spominju i filmovi za koje je znatna sredstva izdvojio Hrvatski audiovizualni centar, na primjer, "Crnci" Gorana Devića i Zvonimira Jurića, Radićeva "Kotlovina", Schmidtov "Ljudožder vegetarijanac" i još poneki. Ipak, ni nezavisni se ne predaju. "Josef" Alka filma na dotacije tek na od listu zauzeo visoko drugo mjesto, a spomenut je u širem izboru još dvojice glasača: na sličan je način filmu "Pismo ćaci" u produkciji Hrvatskog filmskog saveza nedostajalo vrlo malo da se probije na bar dvije liste. Očito, dobra kinematografija ne može bez balansa koji s jedne strane tvore regularno dotirani filmovi, a s druge oni koji računaju na dotacije tek nakon što su već snimljeni.

ŠTO JE IVA SNIMILA... (2005.)

Tomislav Radić bio je već pomalo otpisani autor, no tada je osvojio Zlatnu arenu filmom koji se sastoji iz sekvenci snimljenih uz pomoć videokamere. Prosede nije nov, često ga zatječemo u hororima, ali ga je autor iskoristio za razoran portret građanske srednje klase: njegova kasnija podjednako izvrsna ostvarenja imaju srodnu tematiku.

LJUDOŽDER VEGETARIJANAC (2012.)

Schmidtov "Metastaze" već su bile neugodan film, no redateljeva iduća suradnja s piscem Ivom Balenovićem rezultirala je još neugodnijim ostvarenjem, jer u središtu radnje nisu marginalci nego moralno korumpirani stupovi društva. Beskompromisno režiran, film je jedno od najdojmljivijih svjedočanstava o razdoblju tranzicije.

FINE MRTVE DJEVOJKE (2002.)

Od vremena nastanka filma koji se bavi nesnošljivošću prema drukčijim osobama na društvenoj periferiji nije se puno toga promijenilo: eklatantna homofobija i predrasude i dalje zaokupljaju medije. Tadašnji pulski laureat (redatelj Dalibor Matanić napisao je i scenarij s Matom Matišićem) predstavljao je prvi moderni izdanak hrvatskog filma.

OPROSTI ZA KUNG FU (2004.)

Film Ognjena Sviličića bavi se sličnom temom kao i Matanićev, ali krajnje minimalističkim dramskim prosedeom: ipak, rezultat je podjednako impresivan, s univerzalnom porukom koja je odlično odjeknula na međunarodnim festivalima. Bizaran je podatak da je projekt svojedobno bio odbijen na natječaju filmskog fonda Ministarstva kulture.

		1.	2.	3.	4.	5.
<p>Jože Dolmark (Slovenija) filmski kritičar, scenarist, selektor Festivala slovenskog filma</p> 		 <p>Dalibor Matanić Fine mrtve djevojke 2002.</p>	 <p>Arsen Anton Ostojić Ta divna splitska noć 2004.</p>	 <p>Ognjen Sviličić Oprosti za kung fu 2004.</p>	 <p>Tomislav Radić Što je Iva snimila 21. listopada 2003. 2005.</p>	 <p>Zrinko Ogresta Tu 2003.</p>
<p>Dijana Nenadić (Hrvatska) predsjednica Hrvatskog društva filmskih kritičara, urednica Naklade Hrvatskog filmskog saveza</p> 		 <p>Arsen Anton Ostojić Ta divna splitska noć 2004.</p>	 <p>Hrvoje Hribar Što je muškarac bez brkova 2005.</p>	 <p>Tomislav Radić Što je Iva snimila 21. listopada 2003. 2005.</p>	 <p>Dalibor Matanić Fine mrtve djevojke 2002.</p>	 <p>Ognjen Sviličić Oprosti za kung fu 2004.</p>
<p>Marko Njegić (Hrvatska) filmski kritičar Slobodne Dalmacije</p> 		 <p>Arsen Anton Ostojić Ta divna splitska noć 2004.</p>	 <p>Tomislav Radić Što je Iva snimila 21. listopada 2003. 2005.</p>	 <p>Goran Dević i Zvonimir Jurić Crnci 2009.</p>	 <p>Branko Schmidt Metastaze 2009.</p>	 <p>Dalibor Matanić Fine mrtve djevojke 2002.</p>
<p>Jurica Pavičić filmski kritičar i kolumnist Jutarnjeg lista</p> 		 <p>Goran Dević i Zvonimir Jurić Crnci 2009.</p>	 <p>Arsen Anton Ostojić Ta divna splitska noć 2004.</p>	 <p>Ognjen Sviličić Armin 2007.</p>	 <p>Tomislav Radić Što je Iva snimila 21. listopada 2003. 2005.</p>	 <p>Zrinko Ogresta Tu 2003.</p>
<p>Nenad Polimac filmski kritičar Jutarnjeg lista</p> 		 <p>Tomislav Radić Kotlovina 2011.</p>	 <p>Branko Schmidt Ljudožder vegetarijanac 2012.</p>	 <p>Ognjen Sviličić Oprosti za kung fu 2004.</p>	 <p>Dalibor Matanić Fine mrtve djevojke 2002.</p>	 <p>Antonio Nuić Kenjac 2009.</p>
<p>Dean Šoša filmski kritičar, v.d. glavnog urednika HRT 3</p> 		 <p>Tomislav Radić Što je Iva snimila 21. listopada 2003. 2005.</p>	 <p>Branko Schmidt Ljudožder vegetarijanac 2012.</p>	 <p>Ognjen Sviličić Oprosti za kung fu 2004.</p>	 <p>Srnežana Tribuson Tri muškarca Melite Žganjer 1998.</p>	 <p>Hrvoje Hribar Što je muškarac bez brkova 2005.</p>
<p>Dimitrije Vojnov (Srbija) filmski kritičar, scenarist, autor bloga Doba nevi- nosti</p> 		 <p>Branko Schmidt Ljudožder vegetarijanac 2012.</p>	 <p>Stanislav Tomić Josef 2011.</p>	 <p>Zrinko Ogresta Iza stakla 2008.</p>	 <p>Dalibor Matanić Kino Lika 2008.</p>	 <p>Hrvoje Hribar Što je muškarac bez brkova 2005.</p>